

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2009. gada 30. novembrī*

Lieta C-357/09 PPU

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 68. un 234. pantam, ko *Administrativen sad Sofia-grad* (Bulgārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 10. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 7. septembrī, tiesvedībā

Said Shamilovich Kadzoev (Huchbarov).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], K. Toadere [*C. Toader*], tiesneši K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis [*G. Arestis*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerālvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretārs N. Nančevs [*N.anchev*], administrators,

* Tiesvedības valoda — bulgāru.

ņemot vērā iesniedzējtiesas 2009. gada 10. augusta pieteikumu, kas Tiesā saņemts 2009. gada 7. septembrī un papildināts 2009. gada 10. septembrī, šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības tiesvedību saskaņā ar Reglamenta 104.b pantu,

ņemot vērā otrās palātas 2009. gada 22. septembra lēmumu apmierināt šo pieteikumu,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 27. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Kadzojeva [*Kadzoev*] vārdā — D. Daskalova [*D. Daskalova*] un V. Ilareva [*V. Ilareva*], *advokati*,

— Bulgārijas valdības vārdā — T. Ivanovs [*T. Ivanov*] un E. Petranova [*E. Petranova*],
pārstāvji,

— Lietuvas valdības vārdā — R. Mackevičiene [*R. Mackevičienė*], pārstāve,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — S. Petrova [*S. Petrova*] un M. Kondu-Dirande [*M. Condou-Durande*], pārstāves,

uzklausījusi ģenerāladvokātu,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.), 15. panta 4.–6. punktu.

- 2 Šis lūgums ir iesniegts administratīvā tiesvedībā, kas uzsākta pēc *Direksia “Migratsia” pri Ministerstvo na vatreshnite raboti* (Iekšlietu ministrijas Migrācijas pārvalde) direktora iniciatīvas, un tā mērķis ir panākt, ka *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas Administratīvā tiesa) pēc savas iniciatīvas izskata jautājumu par Kadzojeva (Hučbarovs [*Huchbarov*]) turpmāku aizturēšanu minētās pārvaldes speciālā ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā (turpmāk tekstā — “pagaidu izmitināšanas centrs”), kas atrodas Busmanci [*Busmantsi*], Sofijas rajonā.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienų tiesiskais regulējums

- 3 Direktīva 2008/115 tika pieņemta cita starpā pamatojoties uz EKL 63. panta pirmās daļas 3. punkta b) apakšpunktu. Atbilstoši šī direktīvas preambulas devītajam apsvērumam:

“Saskaņā ar Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu [(OV L 326, 13. lpp., un labojums OV 2006, L 236, 36. lpp.)], trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nebūtu jāuzskata par personu, kas nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs [nelabvēlīgs] lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek pārtrauktas viņa [..] tiesības uz patvēruma meklētāja statusu.”

- 4 Direktīvas 2008/115 15. panta, kurš ietverts nodaļā par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] izraidīšanas nolūkā, redakcija ir šāda:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt [..] tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja:

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai

- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikvienu turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.

2. Rīkojumu par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] izdod administratīvās vai tiesas iestādes.

Rīkojumu par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] izdod rakstiski un norāda faktiskos un juridiskos iemeslus.

Ja rīkojumu par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] ir izdevušas administratīvas iestādes, dalībvalstis:

- a) vai nu paredz rīkojuma par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] likumīguma ātru juridisku pārskatīšanu iespējami īsā laikā no turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] sākuma brīža,
- b) vai arī nodrošina attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam tiesības vērsties tiesā, lai tā iespējami īsā laikā lemtu par viņa turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] likumību un pieņemtu attiecīgu lēmumu pēc iespējas ātrāk no attiecīgā tiesas procesa sākšanas brīža. Šādā gadījumā dalībvalstis nekavējoties informē attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo par iespēju veikt šādas darbības.

Attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo nekavējoties atbrīvo, ja turēšana apsardzībā [aizturēšana] nav likumīg[a].

3. Visos gadījumos turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] pārskata ar pamatotu regularitāti vai nu pēc attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pieteikuma saņemšanas, vai *ex officio*. Pagarinātas turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] gadījumā tiesu iestāde uzrauga minēto pārskatīšanu.

4. Ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla, vai ja 1. punktā noteiktie apstākļi vairs nepastāv, turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

5. Turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ieilgt šādu iemeslu dēļ:

a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai

b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.”

- 5 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 20. pantu dalībvalstīm ir jāievieš normatīvie un administratīvie akti, kas, ievērojot tās 13. panta 4. punktu, vajadzīgi, lai līdz 2010. gada 24. decembrim izpildītu šīs direktīvas prasības.
- 6 Atbilstoši šīs direktīvas 22. pantam tā stājas spēkā 2009. gada 13. janvārī.

Valsts tiesiskais regulējums

- 7 Direktīva 2008/115 Bulgārijas tiesībās tika transponēta Bulgārijas Republikas Likumā par ārzemniekiem (1998. gada DV Nr. 153), kas grozīts 2009. gada 15. maijā (2009. gada DV Nr. 36, turpmāk tekstā — “Likums par ārzemniekiem”).
- 8 Pēc iesniedzējtiesas domām, šīs direktīvas 15. panta 4. punkts Bulgārijas tiesiskajā regulējumā tomēr vēl nav transponēts.
- 9 Saskaņā ar Likuma par ārzemniekiem 44. panta 6. punktu, ja piespiedu administratīvo pasākumu ārzemniekam nevar piemērot, jo nav pierādīta tā identitāte vai pastāv acīmredzams bēgšanas risks, struktūra, kas ir veikusi pasākumu, var izdot rīkojumu par šī ārzemnieka izmitināšanu ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā, lai noorganizētu tā piespiedu izraidīšanu vai izraidīšanu no Bulgārijas Republikas.

10 Pirms Direktīvas 2008/115 transponēšanas izmitināšanai šādā centrā nebija nekāda ierobežojoša termiņa.

11 Šobrīd atbilstoši Likuma par ārzemniekiem 44. panta 8. punktam “izmitināšana ilgst līdz brīdim, kamēr tiek novērsti pastāvošie 6. punktā minētie apstākļi, tomēr nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus. Izņēmuma kārtā, ja persona atsakās sadarboties ar kompetentajām iestādēm, ja kavējas piespiedu izraidīšanai vai izraidīšanai obligāto dokumentu saņemšana vai ja persona rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai, izmitināšanas laikposms var tikt pagarināts par līdz pat divpadsmit mēnešiem”.

12 Likuma par ārzemniekiem 46.a panta 3.–5. punktā ir paredzēts:

“3) Ik pēc sešiem mēnešiem ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centra vadītājs iesniedz to ārzemnieku sarakstu, kuri tajā ir uzturējušies ilgāk par sešiem mēnešiem šķēršļu to izraidīšanai no [Bulgārijas] teritorijas dēļ. Saraksts tiek nosūtīts izmitināšanas centra atrašanās vietas administratīvajai tiesai.

4) Katra sešu mēnešu izmitināšanas pagaidu izmitināšanas centrā laikposma beigās tiesa pēc savas iniciatīvas slēgtā tiesas sēdē lemj par aizturēšanas pagarināšanu, aizstāšanu vai izbeigšanu. Tiesas nolēmums ir nepārsūdzams.

5) Ja tiesa apstrīdēto izmitināšanas rīkojumu atceļ vai izdod rīkojumu par ārzemnieka atbrīvošanu, tam nekavējoties ir jāatstāj pagaidu izmitināšanas centrs.”

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 13 2006. gada 21. oktobrī Bulgārijas drošības spēki netālu no Turcijas robežas aizturēja personu. Tai nebija personu apliecinošu dokumentu un tā stādījās priekšā kā Saids Šamilovičs Hučbarovs [*Said Shamilovich Huchbarov*], dzimis 1979. gada 11. februārī Groznijā (Čečenija). Viņš paziņoja, ka nevēlas, lai par viņa arestēšanu tiktu informēts Krievijas konsulāts.
- 14 Ar 2006. gada 22. oktobra rīkojumu, kuru izdevuši kompetentie policijas dienesti, pret šo personu tika veikts piespiedu administratīvais pasākums — izraidīšana.
- 15 2006. gada 3. novembrī ieinteresētā persona tika ievietota pagaidu izmitināšanas centrā, lai sagaidītu, kad šis rīkojums kļūs izpildāms, proti, līdz dokumentu, kuri šai personai ļauj ceļot ārvalstīs, un pietiekamu finanšu līdzekļu garantijas biļetes iegādei uz Čečeniju saņemšanai. Minētais rīkojums kļuva izpildāms 2008. gada 17. aprīlī pēc pārbaudes tiesā.
- 16 2006. gada 14. decembrī ieinteresētā persona pagaidu izmitināšanas centra iestādēm paziņoja, ka tās īstais vārds ir nevis Hučbarovs, bet Kadzojevs.
- 17 Administratīvo tiesvedību laikā *Administrativen sad Sofia-grad* tika iesniegta dzimšanas apliecība, no kuras izriet, ka Kadzojevs ir dzimis 1979. gada 11. februārī Maskavā (agrākajā Padomju Savienībā), viņa tēvs ir čečens Šamils Kadzojevs [*Shamil Kadzoev*] un māte — gruzīniete Loli Elihvari [*Loli Elihvari*]. Turklāt tika iesniegta arī Čečenijas Republikas Ičkērijas pilsoņa pagaidu personas apliecība, kas bija derīga līdz 2001. gada 3. februārim un kas izsniegta uz Saida Šamiloviča Kadzojeva [*Said Shamilovich Kadzoev*], dzimuša 1979. gada 11. februārī Groznijā, vārda. Tomēr ieinteresētā persona iestādēs turpināja stādīties priekšā ar vārdu Kadzojevs vai Hučbarovs.

- 18 Laikposmā no 2007. gada janvāra līdz 2008. gada aprīlim notika sarakste starp Bulgārijas un Krievijas iestādēm. Pretēji Bulgārijas iestāžu pārliecībai Krievijas iestādes norādīja, ka pagaidu personas apliecību, kas izsniegta uz Saida Šamiloviča Kadzojeva vārda, ir izsniegušas Krievijas Federācijā nezināmas personas un iestādes un līdz ar to tā nevar tikt uzskatīta par dokumentu, kas pierāda konkrētās personas Krievijas pilsonību.
- 19 2007. gada 31. maijā viņa uzturēšanās laikā pagaidu izmitināšanas centrā Kadzojevs iesniedza pieteikumu par bēgļa statusa saņemšanu. Viņa prasība par Bulgārijas administratīvo iestāžu atteikumu apmierināt šo pieteikumu tika noraidīta ar *Administrativen sad Sofia-grad* 2007. gada 9. oktobra spriedumu. 2008. gada 21. martā ieinteresētā persona iesniedza otru pieteikumu par patvērumu, kuru tā tomēr vēlāk 2. aprīlī atsauca. 2009. gada 24. martā Kadzojevs iesniedza trešo pieteikumu šajā sakarā. Ar 2009. gada 10. jūlija nolēmumu *Administrativen sad Sofia-grad* Kadzojeva pieteikumu noraidīja un atteica viņam patvērumu. Šis pēdējais minētais nolēmums nevar tikt pārsūdzēts.
- 20 2008. gada 20. jūnijā Kadzojeva advokāts iesniedza pieteikumu par aizturēšanas pasākuma aizstāšanu ar mazāk stingru pasākumu, proti, Kadzojeva pienākumu regulāri parakstīties tā uzturēšanās vietas policijas iestāžu reģistrā. Uzskatot, ka Kadzojevam nav faktiskas adreses Bulgārijā, kompetentās iestādes šo pieteikumu noraidīja, pamatojot, ka nav izpildīti vajadzīgie nosacījumi.
- 21 2008. gada 22. oktobrī tika iesniegts līdzīgs pieteikums, kurš arī tika noraidīts.
- 22 Pēc administratīvā procesa, kas tika ierosināts pēc Kadzojeva pieteikuma Aizsardzības pret diskrimināciju komisijai un kā dēļ tika uzsākta tiesvedība *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa), šī pēdējā minētā tāpat kā minētā komisija

savā 2009. gada 12. marta lēmumā piekrita, ka nav iespējams neapstrīdami pierādīt Kadzojeva identitāti un pilsonību, un līdz ar to viņš uzskatāms par bezvalstnieku.

- 23 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka, pēc Palīdzības centra personām, kas piedzīvojušas spīdzināšanu, un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos [*Office of the United Nations High Commissioner for Refugees*] un *Amnesty International* [Starptautiskās Amnestijas] domām, ir iespējams, ka Kadzojevs savā izcelsmes valstī ir piedzīvojis spīdzināšanu, kā arī pazemojošu un necilvēcīgu attieksmi.
- 24 Kaut arī Bulgārijas iestādes, dažas nevalstiskas organizācijas un pats Kadzojevs izrādīja centienus atrast drošu trešo valsti, kas varētu Kadzojevu uzņemt, nav saņemta neviena piekrišana un līdz šim brīdim viņš nav saņēmis ceļošanas dokumentus. Arī Austrijas un Gruzijas Republikas, pie kurām Bulgārijas iestādes bija vērsušās, ir atteikušās uzņemt Kadzojevu. Savukārt Turcijas Republika, pie kuras Bulgārijas iestādes arī vērsās, nav atbildējusi.
- 25 *Administrativen sad Sofia-grad* precizē, ka Kadzojevs joprojām ir aizturēts pagaidu izmitināšanas centrā.
- 26 Pamata prāva tika uzsākta, iesniedzot Iekšlietu ministrijas Migrācijas pārvaldes direktora izdotu administratīvu aktu, ar kuru tas lūdz šo tiesu, pamatojoties uz Likuma par ārzemniekiem 46.a panta 3. punktu, pēc savas iniciatīvas izskatīt jautājumu par Kadzojeva aizturēšanas turpināšanu.
- 27 Minētā tiesa norāda, ka pirms grozījumiem, lai transponētu Direktīvu 2008/115, Bulgārijas Republikas Likumā par ārzemniekiem izmitināšanai pagaidu izmitināšanas centrā nebija nekāda ierobežojoša termiņa. Tā norāda, ka nav pārejas noteikumu, kuri reglamentētu situācijas, kurās lēmumi ir pieņemti pirms šiem grozījumiem. Tāpat būtu jāinterpretē jautājums par jauno no šīs direktīvas izrietošo normu piemērojamību

termiņiem un šo termiņu pagarināšanas iemesliem, cita starpā sakarā ar faktu, ka pamata prāvā izskatāmajā gadījumā minētajā direktīvā paredzētais maksimālais aizturēšanas termiņš bija pārsniegts pirms direktīvas pieņemšanas.

28 Turklāt nevienā skaidrā normā neesot precizēts, vai tādā situācijā kā pamata prāvā Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā paredzētie termiņi ir jāuzskata par tādiem, ka tajos ir ietverts laikposms, kurā ārzemnieks bija aizturēts, lai gan pastāvēja likumā noteikts aizliegums izpildīt administratīvu pasākumu — “piespiedu izraidīšanu”, jo Kadzojevs bija ierosinājis humanitārā un bēgļa statusa saņemšanas procedūru.

29 Visbeidzot, minētā tiesa norāda, ka, ja būtu jāpiekrīt, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkta izpratnē nebija nekāda “pamatota iemesla izraidīšanai”, rodas jautājums, vai saskaņā ar šo normu ir jāizdod rikožums nekavējoties atbrīvojot Kadzojevu.

30 Šādos apstākļos *Administrativen sad Sofia-grad* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 5. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka:

- a) ja dalībvalsts valsts tiesībās pirms šīs direktīvas prasību transponēšanas nebija paredzēts nedz maksimālais termiņš aizturēšanai, nedz iemesli aizturēšanas [termiņa] pagarināšanai un ja, transponējot direktīvu, netika paredzēts, ka

jaunās normas būs ar atpakaļejošu spēku, minētās direktīvas prasības ir piemērojamas tikai no to transponēšanas dalībvalsts tiesībās un tās skar tikai šo laikposmu;

- b) aizturēšanai specializētā centrā izraidīšanas nolūkā paredzētajos termiņos minētās direktīvas izpratnē netiek ieskaitīts termiņš, kurā atbilstoši skaidrai normai izraidīšanas no dalībvalsts [teritorijas] lēmuma izpilde ir apturēta tādēļ, ka pēc trešās valsts pilsoņa iesniegtā pieteikuma norisinājās procedūra par patvēruma tiesību piešķiršanu, lai gan šis procedūras laikā ārzemnieks turpināja uzturēties šajā pašā specializētajā izmitināšanas centrā, ja to atļauj dalībvalsts valsts tiesību akti?
- 2) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 5. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka aizturēšanai specializētā centrā izraidīšanas nolūkā paredzētajos termiņos minētās direktīvas izpratnē netiek ieskaitīts laikposms, kurā atbilstoši skaidrai normai izraidīšanas no dalībvalsts [teritorijas] lēmuma izpilde ir apturēta tādēļ, ka par minēto lēmumu ir iesniegta prasība tiesā, lai gan šis procedūras laikā ārzemnieks turpināja uzturēties šajā pašā specializētajā izmitināšanas centrā, ja šim valstspiederīgajam nebija derīgu personu apliecinošu dokumentu un tādējādi pastāv šaubas par viņa identitāti, un ja ārzemniekam nav iztikas līdzekļu vai arī ja viņš rīkojas agresīvi?
- 3) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka nav pamatotu iemeslu izraidīšanai, ja:
- a) brīdī, kad tiesa pārbauda aizturēšanu, valsts, kuras pilsonis ir ieinteresētā persona, ir atteikusies izsniegt viņam ceļošanas dokumentu, lai tas varētu atgriezties, un ja līdz šim brīdim nav panākta vienošanās ne ar vienu trešo valsti, kas būtu gatava uzņemt ieinteresēto personu, lai gan dalībvalsts administratīvās struktūras ir izrādījušas centienus šajā sakarā;

- b) brīdī, kad tiesa pārbauda aizturēšanu, pastāvēja nolīgums par atpakaļuzņemšanu starp Eiropas Savienību un valsti, kuras pilsonis ir ieinteresētā persona, bet sakarā ar jaunu pierādījumu, proti, ieinteresētās personas dzimšanas apliecības esamību, dalībvalsts nav atsaukusies uz šīm minētā nolīguma normām, jo ieinteresētā persona nevēlas atgriezties;
- c) Direktīvas [2008/115] 15. panta 6. punktā paredzētās aizturēšanas termiņu pagarināšanas iespējas ir izsmeltas gadījumā, ja brīdī, kad tiesa pārbauda [ieinteresētās] personas aizturēšanu, ņemot vērā minētās direktīvas 15. panta 6. punkta b) apakšpunktu, nav noslēgts neviens nolīgums par atpakaļuzņemšanu ar trešo valsti?
- 4) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 4. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka, ja aizturēšanas nolūkā izraidīt trešās valsts valstspiederīgo pārbaudes laikā tiek konstatēts, ka nav pamatota iemesla tā izraidīšanai un ka ir izsmelti iemesli tā aizturēšanas pagarināšanai, tādā gadījumā:
- a) tomēr nav jāizdod rīkojums minēto personu nekavējoties atbrīvot, ja vienlaicīgi ir izpildīti šādi nosacījumi — ieinteresētajai personai nav derīgu personu apliecinošu dokumentu, neatkarīgi no to derīguma termiņa, un līdz ar to pastāv šaubas par tās identitāti, persona rīkojas agresīvi, tai nav nekādu iztikas līdzekļu un nav nevienas trešās personas, kura būtu uzņēmusies nodrošināt tās iztiku;
- b) lai pieņemtu lēmumu par atbrīvošanu, ir detalizēti jāizvērtē, vai trešās valsts valstspiederīgajam atbilstoši dalībvalsts valsts tiesību normām ir vajadzīgie līdzekļi, lai uzturētos dalībvalsts teritorijā, kā arī [dzīvesvieta], kurā viņš varētu uzturēties?”

Par steidzamības tiesvedību

- 31 *Administrativen sad Sofia-grad* lūdza lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības tiesvedību, kas ir paredzēta Reglamenta 104.b pantā.
- 32 Iesniedzējtiesa šo lūgumu pamatoja norādot, ka lietā ir jautājums par to, vai ir jāturpina aizturēt Kadzojevu pagaidu izmitināšanas centrā, vai jāatbrīvo. Ņemot vērā šīs personas situāciju, minētā tiesa norādīja, ka tiesvedība nedrīkstētu vairs pārāk ilgi tikt apturēta.
- 33 Tiesas otrā palāta, uzklusot ģenerāladvokātu, nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības tiesvedību un nodot lietu atpakaļ Tiesai, lai tās izskatīšana tiktu nodota virspalātai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmā jautājuma a) punktu

- 34 Ar sava pirmā jautājuma a) punktu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos paredzētajā maksimālajā aizturēšanas termiņā ir jāietver arī aizturēšanas laikposms, kas pagājis pirms bija piemērojams šīs direktīvas tiesiskais regulējums.

- 35 Jānorāda, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts paredz maksimālo aizturēšanas izraidīšanas nolūkā termiņu.
- 36 Ja, lai aprēķinātu maksimālo aizturēšanas termiņu, aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposms, kas ir pagājis pirms bija piemērojams šīs Direktīvas 2008/115 tiesiskais regulējums, netiktu ņemts vērā, personas, kuras ir tādā situācijā kā Kadzojevs varētu tikt aizturētas ilgāk par šīs direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzētajiem maksimālajiem termiņiem.
- 37 Šāda situācija neatbilstu minēto Direktīvas 2008/115 normu mērķim, kas ir katrā ziņā nodrošināt, lai aizturēšana izraidīšanas nolūkā nav ilgāka par astoņpadsmit mēnešiem.
- 38 Turklāt Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts ir tūlītēji piemērojami situācijas, kas radusies iepriekšējās normas spēkā esamības laikā, turpmākajām sekām.
- 39 Tātad uz pirmā jautājuma a) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos paredzētajā maksimālajā aizturēšanas termiņā ir jāietver arī aizturēšanas izraidīšanas procedūras kontekstā laikposms, kas sācies pirms bija piemērojams šīs direktīvas tiesiskais regulējums.

Par pirmā jautājuma b) punktu

- 40 Ar pirmā jautājuma b) punktu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā paredzētā aizturēšanas izraidīšanas nolūkā termiņa aprēķinā ir jāietver laikposms, kurā izraidīšanas lēmuma izpilde tika apturēta trešās valsts pilsoņa iesniegtā pieteikuma par patvēruma [piešķiršanu] izskatīšanas dēļ, lai gan viņš procedūras sakarā ar šo pieteikumu laikā turpināja uzturēties pagaidu izmitināšanas centrā.
- 41 Jāatgādina, ka Direktīvas 2008/115 preambulas devītajā apsvērumā ir paredzēts, ka “saskaņā ar [...] Direktīvu 2005/85 [...] trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nebūtu jāuzskata par personu, kas nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs [nelabvēlīgs] lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek pārtrauktas viņa [...] tiesības uz patvēruma meklētāja statusu”.
- 42 Saskaņā ar Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvas 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai (OV L 31, 18. lpp.), 7. panta 1. un 3. punktu patvēruma meklētāji var brīvi pārvietoties viņus uzņemušās dalībvalsts teritorijā vai apgabalā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi, bet, ja nepieciešams, piemēram, juridisku iemeslu vai sabiedriskās kārtības dēļ, dalībvalstis saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem var pieteikuma iesniedzējam noteikt pienākumu uzturēties kādā noteiktā vietā.
- 43 Direktīvas 2003/9 21. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka nelabvēlīgus lēmumus par pabalstu piešķiršanu saskaņā ar šo direktīvu vai lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar tās 7. pantu, kuri individuāli ietekmē patvēruma meklētājus, var pārsūdzēt saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos noteikto procedūru. Vismaz pēdējā instancē nodrošina pārsūdzības iespēju vai lietas pārskatīšanu tiesā.

- 44 Atbilstoši Direktīvas 2005/85 18. panta 1. punktam dalībvalstis neaiztur personu tikai tāpēc, ka šī persona ir patvēruma meklētājs un saskaņā ar šī paša panta 2. punktu, ja patvēruma meklētājs tiek aizturēts, dalībvalstis nodrošina, ka pastāv iespēja paātrināti veikt izskatīšanu tiesā.
- 45 Tādējādi aizturēšana izraidīšanas nolūkā, kas tiek reglamentēta Direktīvā 2008/115, un patvēruma meklētāja aizturēšana cita starpā atbilstoši Direktīvai 2003/9 un Direktīvai 2005/85 un piemērojamām valsts tiesību normām, ietilpst atšķirīgās tiesiskajās sistēmās.
- 46 Iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai Kadzojeva uzturēšanās pagaidu izmitināšanas centrā laikposmā, kurā viņš bija patvēruma meklētājs, atbilda ar patvēruma jomu saistītajās Kopienų un valsts tiesību normās paredzētajiem nosacījumiem.
- 47 Ja izrādītos, ka to procedūru, kas uzsāktas pēc Kadzojeva pieteikumiem [piešķirt] patvērumu, kuri minēti šī sprieduma 19. punktā, ietvaros nav pieņemts neviens lēmums par viņa izmitināšanu pagaidu izmitināšanas centrā, un ja tā aizturēšana tāpat joprojām bija balstīta uz valsts agrāko tiesisko regulējumu par aizturēšanu izraidīšanas nolūkā vai Direktīvas 2008/115 tiesisko regulējumu, lai aprēķinātu aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmu, kas paredzēts Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā, būtu jāņem vērā Kadzojeva aizturēšanas laikposms, kas atbilst laikposmam, kurā norisinājās minētās patvēruma [piešķiršanas] procedūras.
- 48 Līdz ar to uz pirmā prejudiciālā jautājuma b) punktu ir jāatbild, ka laikposms, kurā persona ir bijusi izmitināta pagaidu izmitināšanas centrā, pamatojoties uz lēmumu, kas pieņemts atbilstoši valsts un Kopienų tiesību normām par patvēruma meklētājiem, Direktīvas 2008/115 15. panta izpratnē nav jāuzskata par aizturēšanu izraidīšanas nolūkā.

Par otro jautājumu

- 49 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka laikposms, kurā ir apturēta rīkojuma par piespiedu izraidīšanu izpilde sakarā ar to prasību tiesā, ko pret šo rīkojumu iesniegusi ieinteresētā persona, tiek ņemts vērā, lai aprēķinātu aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmu, ja šīs procedūras laikā ieinteresētā persona turpināja uzturēties pagaidu izmitināšanas centrā.
- 50 Šajā sakarā ir jānorāda, ka Direktīvas 2008/115 13. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts cita starpā, ka attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta. Šī iestāde vai struktūra ir pilnvarota pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus un var uz laiku pārtraukt to izpildi, ja vien jau nepiemēro pagaidu pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.
- 51 Nedz Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts, nedz kāda cita šīs direktīvas norma neļauj uzskatīt, ka aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmi nevar tikt ietverti maksimālajā aizturēšanas laikā, kas paredzēts minētā 15. panta 5. un 6. punktā, sakarā ar izraidīšanas lēmuma izpildes apturēšanu.
- 52 It īpaši ir jānorāda, ka izraidīšanas lēmuma [izpildes] apturēšana sakarā ar to prasību tiesā, kas iesniegta par šo lēmumu, nav ietverta Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā paredzēto aizturēšanas laikposma pagarināšanas iemeslu vidū.

- 53 Tādējādi aizturēšanas laikposms, kas konkrētajai personai ir piemērots procedūras laikā, kurā izraidīšanas lēmuma tiesiskums tiek pārbaudīts tiesā, ir jāņem vērā, lai aprēķinātu maksimālo Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā paredzēto aizturēšanas laiku.
- 54 Ja būtu citādi, tad aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laiks vienā un tajā pašā dalībvalstī vai citā dalībvalstī varētu būt katrā gadījumā atšķirīgs, turklāt izskatāmajā lietā būtiski atšķirīgs, sakarā ar valsts tiesu procedūrām piemītošajām īpatnībām un apstākļiem, kas būtu pretrunā Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkta mērķim — dalībvalstīs garantēt kopēju maksimālo aizturēšanas laiku.
- 55 Šis secinājums netiek apstrīdēts ar Bulgārijas valdības norādīto 2009. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-19/08 *Petrosian* (Krājums, I-495. lpp.). Šajā lietā, kas attiecās uz Padomes 2003. gada 18. februāra Regulas (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.), interpretāciju, Tiesa nosprieda, ka, ja patvēruma meklētāja pārsūtīšanas procedūras ietvaros pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts tiesību aktos paredzēts, ka prasības iesniegšana aptur pārsūtīšanas izpildi, pārsūtīšanas izpildes termiņu atbilstoši šīs regulas 20. panta 1. punkta d) apakšpunktam sāk skaitīt nevis no dienas, kad ir pieņemts tiesas pagaidu lēmums, ar ko tiek apturēta pārsūtīšanas procedūras izpilde, bet tikai no dienas, kad ir pieņemts tiesas lēmums, ar kuru ir lemts par procedūras pamatotību un kurš vairs nevar būt šķērslis šai izpildei.
- 56 Šāda Regulas Nr. 343/2003 20. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretācija nevar tikt attiecināta uz Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkta interpretāciju. Tā kā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Petrosian* izskatītais termiņš paredz laiku, kas ir prasītājas dalībvalsts rīcībā, lai izpildītu patvēruma meklētāja pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kurai tas ir jāuzņem atpakaļ, Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā paredzētie minimālie termiņi ir pamats personas brīvības atņemšanas ierobežošanai. Turklāt šie pēdējie minētie termiņi ir ierobežojums aizturēšanai izraidīšanas nolūkā, nevis izraidīšanas procedūras kā tādas īstenošanai.

- 57 Līdz ar to uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka laikposms, kurā ir apturēta rikojuma par piespiedu izraidīšanu izpilde sakarā ar to prasību tiesā, ko pret šo rikojumu iesniegusi ieinteresētā persona, tiek ņemts vērā, lai aprēķinātu aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmu, ja šīs procedūras laikā ieinteresētā persona turpināja uzturēties pagaidu izmitināšanas centrā.

Par trešo jautājumu

- 58 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkta un it īpaši arī jēdziena “pamatots iemesls izraidīšanai” nozīmi, ņemot vērā pamata prāvā izskatāmā gadījuma faktiskos apstākļus.

Par trešā jautājuma c) punktu

- 59 Ar trešā jautājuma c) punktu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka nav pamatota iemesla izraidīšanai, ja [15. panta] 6. punktā paredzētās aizturēšanas termiņu pagarināšanas iespējas ir izsmeltas gadījumā, ja brīdī, kad tiesa pārbauda konkrētās personas aizturēšanu, nav noslēgts neviens nolīgums par atpakaļuzņemšanu ar trešo valsti.
- 60 Jānorāda, ka, tā kā Direktīvas 2008/115 15. panta 6. punktā paredzētais maksimālais aizturēšanas laiks ir sasniegts, jautājums par to, vai vairs nav “pamatota iemesla izraidīšanai” šī paša panta 4. punkta izpratnē, nerodas. Tādā gadījumā konkrētā persona katrā ziņā ir nekavējoties jāatbrīvo.

61 Tādējādi Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts var tikt piemērots tikai tikmēr, kamēr nav beigušies šīs direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzētie maksimālie aizturēšanas termiņi.

62 Līdz ar to uz trešā jautājuma c) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nav piemērojams, ja Direktīvas 2008/115 15. panta 6. punktā paredzētās aizturēšanas termiņu pagarināšanas iespējas ir izsmeltas brīdī, kad tiesa pārbauda konkrētās personas aizturēšanu.

Par trešā jautājuma a) un b) punktu

63 Attiecībā uz trešā jautājuma a) un b) punktu ir jāuzsver, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punktu aizturēšana vairs nav pamatota un konkrētā persona ir nekavējoties jāatbrīvo, ja izrādās, ka tiesiska vai cita rakstura apsvērumu dēļ vairs nav pamatota iemesla izraidīšanai.

64 Kā izriet no Direktīvas 2008/115 15. panta 1. un 5. punkta, personas aizturēšanu izraidīšanas nolūkā var turpināt tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību, kā arī tikmēr, kamēr aizturēšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu.

65 Tāpat brīdī, kad valsts tiesa pārbauda aizturēšanas tiesiskumu, lai varētu uzskatīt, ka ir “pamatots iemesls izraidīšanai” šīs direktīvas 15. panta 4. punkta izpratnē, ir jābūt

faktiski pamatotam iemeslam, ka, ņemot vērā Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punktā paredzētos termiņus, var notikt sekmīga izraidīšana.

66 Tādējādi, ja šķiet maz ticams, ka, ņemot vērā minētos termiņus, ieinteresētā persona tiks uzņemta kādā trešā valstī, nav pamatota iemesla izraidīšanai.

67 Līdz ar to uz trešā jautājuma a) un b) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts ir interpretējami tādējādi, ka tikai faktiski pamatots iemesls, ka, ņemot vērā šī paša panta 5. un 6. punktā paredzētos termiņus, var notikt sekmīga izraidīšana, ir pamatots iemesls izraidīšanai un pēdējā minētā nav, ja šķiet maz ticams, ka, ņemot vērā minētos termiņus, ieinteresētā persona tiks uzņemta kādā trešā valstī.

Par ceturto jautājumu

68 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 4. un 6. punktā, kaut arī šajā direktīvā paredzētais maksimālais aizturēšanas laikposms ir beidzies, ir atļauts neatbrīvot ieinteresēto personu nekavējoties tādēļ, ka tai nav derīgu dokumentu, tā izrāda agresīvu rīcību un tai nav nedz savu iztikas līdzekļu, nedz dzīvesvietas vai līdzekļu, kurus tai šim nolūkam nodrošina dalībvalsts.

69 Šajā sakarā ir jāuzsver, kā izriet it īpaši no šī sprieduma 37., 54. un 61. punkta, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 6. punktā nekādā gadījumā nav atļauts pārsniegt šajā normā paredzēto maksimālo termiņu.

70 Iespēja aizturēt personu sabiedriskās kārtības un sabiedriskās drošības apsvērumu dēļ nevar tikt pamatota ar Direktīvu 2008/115. Līdz ar to atbilstoši šīs direktīvas normām neviens iesniedzējtiesas izvirzītais apstākļi pats par sevi nevar būt aizturēšanas pamatojums.

71 Līdz ar to uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 4. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir beidzies šajā direktīvā paredzētais maksimālais aizturēšanas laikposms, tajos nav atļauts neatbrīvot ieinteresēto personu nekavējoties tādēļ, ka tai nav derīgu dokumentu, tā izrāda agresīvu rīcību un tai nav nedz savu iztikas līdzekļu, nedz dzīvesvietas vai līdzekļu, kurus tai šim nolūkam nodrošina dalībvalsts.

Par tiesāšanās izdevumiem

72 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta**

5. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētajā maksimālajā aizturēšanas termiņā ir jāietver arī aizturēšanas izraidīšanas procedūras kontekstā laikposms, kas sācies pirms bija piemērojams šis direktīvas tiesiskais regulējums;

- 2) laikposms, kurā persona ir bijusi izmitināta pagaidu izmitināšanas centrā, pamatojoties uz lēmumu, kas pieņemts atbilstoši valsts un Kopienu tiesību normām par patvēruma meklētājiem, Direktīvas 2008/115 15. panta izpratnē nav jāuzskata par aizturēšanu izraidīšanas nolūkā;
- 3) Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka laikposms, kurā ir apturēta rīkojuma par piespiedu izraidīšanu izpilde sakarā ar to prasību tiesā, ko pret šo rīkojumu iesniegusi ieinteresētā persona, tiek ņemts vērā, lai aprēķinātu aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmu, ja šīs procedūras laikā ieinteresētā persona turpināja uzturēties pagaidu izmitināšanas centrā;
- 4) Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nav piemērojams, ja Direktīvas 2008/115 15. panta 6. punktā paredzētās aizturēšanas termiņu pagarināšanas iespējas ir izsmeltas brīdī, kad tiesa pārbauda konkrētās personas aizturēšanu;
- 5) Direktīvas 2008/115 15. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tikai faktiski pamatots iemesls, ka, ņemot vērā šī paša panta 5. un 6. punktā paredzētos termiņus, var notikt sekmīga izraidīšana, ir pamatots iemesls izraidīšanai un pēdējā minētā nav, ja šķiet maz ticams, ka, ņemot vērā minētos termiņus, ieinteresētā persona tiks uzņemta kādā trešā valstī;

- 6) Direktīvas 2008/115 15. panta 4. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir beidzies šajā direktīvā paredzētais maksimālais aizturēšanas laikposms, tajos nav atļauts neatbrīvot ieinteresēto personu nekavējoties tādēļ, ka tai nav derīgu dokumentu, tā izrāda agresīvu rīcību un tai nav nedz savu iztikas līdzekļu, nedz dzīvesvietas vai līdzekļu, kurus tai šim nolūkam nodrošina dalībvalsts.

[Paraksti]